

Udlagte barnefædre - et evigt problem

Et eksempel - af Ulrich Alster Klug - www.dannebrog.biz - dannebrog@dk-yeoman.dk - 2012.

Udgangspunkt - fødslen i kirkebogen

I kirkebogen for Spentrup sogn, Nørhald Herred, Randers Amt, ses:

1878 fødte			
Nr.	Aar og Datum.	Barnets fulde Navn.	Daabs Datum enten i Kirken eller hjemme.
9.	8 juli	Bodil Marie Mønster	Hjemme født 10 juli 1878 i Kirke 18 August 1878.

Qvindekjen.			
Forældrenes Navne, Stand, Haandtering og Bopæl.	Baldrenes Navne, Stand, Haandtering og Opholdssted.	Hvor indført i det atmindst lige Kræfteres føds-Register.	Anmærkninger.
Ugift Fruentimmer Caroline Cecilie Mønster 29 Aar gl., boende hos Hens mark Niels Mathias Pedersen paa Hensmark og med indlagt Børnefader Tjenestekarl Søren Pedersen, tjener hos Hens Spentrup Forpagter Forpagter.	Herman Søren Niels Mathias Pedersen, Niels Mogens og Niels Olsen, alle af Spentrup og Johannes Marie Sørensen, gift med Anders Pølsdal af Hald og Niels Mathias Sørensen, Niels Mathias af Hald og Sørensen.		Moderen tjente 10 Maaneders Dagen før Fødselen hos Gaardejer Chr. Skoulse i Spentrup.

Barnets navn: Bodil Marie Mønster

Født: 08.07.1878, og døbt 19.07.1878 hjemme,

Forældre: Ugift Fruentimmer Caroline Cecilie Mønster, 29 Aar gl., Indsidderske på Spentrup Mark,

og udlagt Barnefader Tjenestekarl Søren Pedersen, tjenende hos Spentrup Præstegaards Forpagter.

Anm: Moderen tjente 10 Maaneders Dagen før Fødselen hos Gaardejer Chr. Skoulse i Spentrup.

Lægdsrullerne

Umiddelbart får vi jo oplyst barnefaderens opholdssted, nemlig Spentrup Præstegaards Forpagters hjem. Og da vi har Søren Pedersens opholdssted i 1878, må vi kunne finde ham i lægdsrullen, når vi antager, at han var mellem 18 og 36 i 1878, hvor barnet fødtes.

Gennemsyn af lægdsrullen gav kun negativt resultat. Der blev gennemset alle relevante tilgangsruller, dvs. hvis han var 36 i 1878, så kan han være optaget eller tilflyttet, da han blev konfirmeret. Hvis han er født i 1842, så er han sikkert konfirmeret omkring 1857, og fra 1841 til 1867 blev drengene optaget i lægdsrullen, når de blev konfirmeret. Fra 1871 og frem blev de optaget, når de fyldte 18. Dvs. at alle tilgangsruller (indtil ca. 1860 alle hovedruller og tilgangsruller) fra ca. 1857 til 1878 skal gennemses. Dette skete for Spentrup sogn, men med negativt resultat.

Nærmeste folketællinger

Men måske boede han endnu i 1880 i Spentrup sogn? Gennemsyn af folketællingen for Spentrup sogn 1880 gav også negativt resultat. Ligeledes er den foregående folketælling, nemlig 1870 gennemset med negativt resultat.

Tyendeprotokollen

Tyendeprotokollerne kan også gennemses. Disse findes i Herredsfoged-arkivet ved Landsarkivet i Viborg. Tyendeprotokollerne, der på landet førtes 1875-1923 og som afløste kirkebogens til- og afgangslister (der førstes ca. 1814-1875), er dog ikke gennemset, men havde været nærliggende, hvis vi havde befundet på Landsarkivet i Viborg.

Faderskabssag

En faderskabssag kunne fra 1763 anlægges som privat politisag ved det værneting, hvor barnefaderen opholdt sig. Sagen kunne anlægges fra seks uger før forventet nedkomst og indtil barnet var fyldt fem år.

I praksis henvendte moderen sig til politiet (herredet, birket eller politimesteren), hvor hun boede, og så samarbejdede politiet hvor hun boede og hvor barnefaderen viste sig at bo om sagen.

Da der var tale om en privat politisag, betyder det, der moderen ikke var pligtig til at anlægge en faderskabssag, men at hun havde mulighed for at gøre det. Hun kunne anlægge en faderskabssag, hvis hun ikke kunne opnå en frivillig aftale om alimentationsbidragets størrelse med barnefaderen, eller hvis han nægtede at være fader til barnet, eller hvis han ikke overholdt en indgået aftale. Dvs. at i de tilfælde, hvor moderen ikke ønskede hjælp, eller moderen og faderen var enes om en aftale - og evt. om at ændre den senere - så findes der intet i politiets arkiv vedrørende alimentionen.

Faderskabssager findes indtil 1919 i politi- eller forhørs-protokollen. Disse protokoller kan bestilles hjem til ethvert af Statens Arkiver. Somme tider findes en særlig alimentations-journal, og denne kan ikke bestilles hjem. Hvis den bare hedder alimentationsprotokol, burde man kunne bestille den hjem.

Så vi prøver Nørhald Herreds politiprotokol og finder, hvad der ses i Note Z-240, her er transskriptionen:

Politiprotokollen

No. 94 / 1878. Alimentationssag Pigen Caroline Cecilie Mønster af Spentrup ctr. [contra = mod] Tjenestekarl Søren Pedersen ibd. [sammesteds]

Angiverinden var mødt og fremlagde Daabsattest for hendes d. 8' Juli 1878 fødte uægte Barn Bodil Marie Mønster, som indlemmes sl: (= saalydende) #

Indklagede var mødt og erkjendte at være Fader til Angiverindens ommeldte Barn.

Forligsmægling om Bidragets Størrelse blev forgjæves foretaget. - Angiverinden mener, at hun, der maa give 100 Kr. aarlig for sit Barns Pleie og desuden klæde det, ikke kan lade sig nøie med at mindre Bidrag af Indklagede end 50 Kr. aarlig. - Indklagede bemærker, at han, der er 27 Aar gl., eier ikke Andet, end hvad han ved sit Arbeide fortjener, og har han fortiden en Løn af henimod 160 Kr. aarlig. Han blev i Juni d. A. gift, og boer hans Kone i Edderup. Ved hende har han ingen Børn, hvorimod han med et andet Fruentimmer har et 2 á 3 Aar gl. Barn, til hvilket han betaler snart mere snart mindre, eftersom han og Moderen kunne enes, thi de har ikke været i Retten. Under disse Omstændigheder finder han ikke at kunne give mere til Angiverindens Barn en 20 Kr. aarlig.

Sagen sluttet ved Retten for i Udskrift at tilstilles Amtet til Fastsættelse af Bidragets Størrelse.--

Og i dokumenter til politiprotokollen findes dåbsattesten

No. 94 / 1878. Fremlagt i Politiretten den 21' August 1878
sign. N. Fauerschou.

Bodil Marie Mønster, Datter af Ugift Fruentimmer Caroline

Cecilie Mønster, 29 Aar gl., for Tiden Indsidderske paa Spentrup Mark, er født den 8' Juli 1878 - otte og halvfjerdsindstyve - og hjemmedøbt d. 10de. samme Maaned. - Som Barnefader er udlagt Tjenestekarl Søren Pedersen, tjenende hos Spentrup Præstegaards Forpagter. -

Hvilket herved i Overensstemmelse med Spentrup Sogns Kirkebog attesteres. -

Spentrup, d. 11. August 1878.

sign. Aug.

Sognepræst

[L. S.]

At ovennævnte Barn Bodil Marie Mønster er i Live, attesteres fremdeles herved. -
d. u. s.

sign. Aug. ...

Sognepræst.

Uenighed

Når faderen og moderen var uenige, enten om hvorvidt faderen var fader til barnet eller om bidragets størrelse, sendte politimesteren (her herredsfogeden) sagen til afgørelse i amtet. Dette skete således også i dette tilfælde.

Randers Amts arkiv ved Landsarkivet i Viborg

I Randers Amts arkiv vil man begynde med journalen eller kopibogen.

Journal sagen

Journalen er emneopdelt. Vi vil søge en faderskabssag under: Politivæsen (sagen er jo anlagt ved politiet ved Nørhald Herred), under fattigvæsen (da udbetaling af alimentationsbidrag etc. hørte under fattigvæsenet) eller adskilligt (da man jo aldrig på forhånd kan vide, hvordan amtet betragtede sagernes emner).

I journalen findes oplysning om:

Hvornår den første skrivelse / henvendelse i sagen er sket,

hvorfra den er kommet,

hvilket nummer sagen har fået,

hvornår der er afsendt breve i sagen (disse findes indført kronologisk i kopibogen (brevbogen)).

Har man datoen for sagens afslutning, vil det ofte være lettest først at søge i kopibogen.

Til Journalen finder man således de udgående breve i kopibogen, og de indkomne papirer (sagens akter) i journalsagen. Journalsagen bestilles ved at notere amtet

+ året for sagens begyndelse

+ sagens type (f.eks. angivet i journalen ved bogstav)

+ sagens nummer i journalen.

Journalen kan ikke lånes hjem fra LAV, mens kopibogen og journalsagerne kan.

At finde barnefaderen

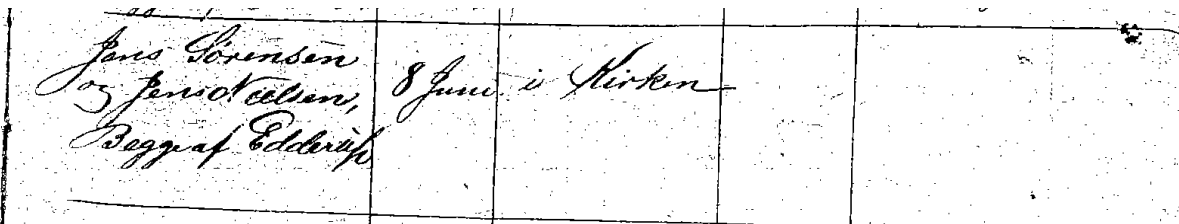
Edderup ligger i Sem sogn, hvilket kan ses ved opslag i Postadressebogen eller på www.krabsen.dk.

Nu har vi jo desværre ikke Søren Pedersens kones navn, så vi kan ikke umiddelbart gå ind i folketællingen 1880 for Sem sogn.

Søren Pedersens vielse

Men måske er han viet i Sem kirke; vi søger og finder følgende vielse i Sem sogns KB 1878:

1878	Ungkarl Søren Pedersen søn af Spentrup Sogn født 1. October 1851, 26 år	1878 Pige Elie Marie Jensen af Edderup, Høst 21 December 1849 28 år
------	---	---

Folketælling 1880, Sem sogn

Nu er det let at finde Else Marie Jensen i FKT 1880 for Sem sogn:

Samtlige personer i husstanden

randers, Onsild, Sem, Edderup By i Sem Sogn, et Hus, 2 - 2 Fm, FT-1880, C6278

Til resultatet Til søgesiden

Navn:	Alder:	Civilstand:	Stilling i husstanden:	Erhverv:	Fødested:
Søren Pedersen	28	Gift	Arbejdsmand ved en Fabrik		Hem Sogn, Randers Amt
Ane Marie Jensen	30	Gift	hans Hustru		Sem Sogn, Randers Amt
Markus Sørensen	3	Ugift	deres Barn		Gassum Sogn, Randers Amt
Johanne Marie Jensen	2	Ugift	deres Barn		Sem Sogn, Randers Amt
Peder Sørensen Pedersen	under 1 Aar	Ugift	deres Barn		Sem Sogn, Randers Amt

Nå ja, så får vi forklaringen på, hvorfor han ikke findes i FKT 1880 for Spentrup sogn - han er nemlig flyttet hen til sin kone.

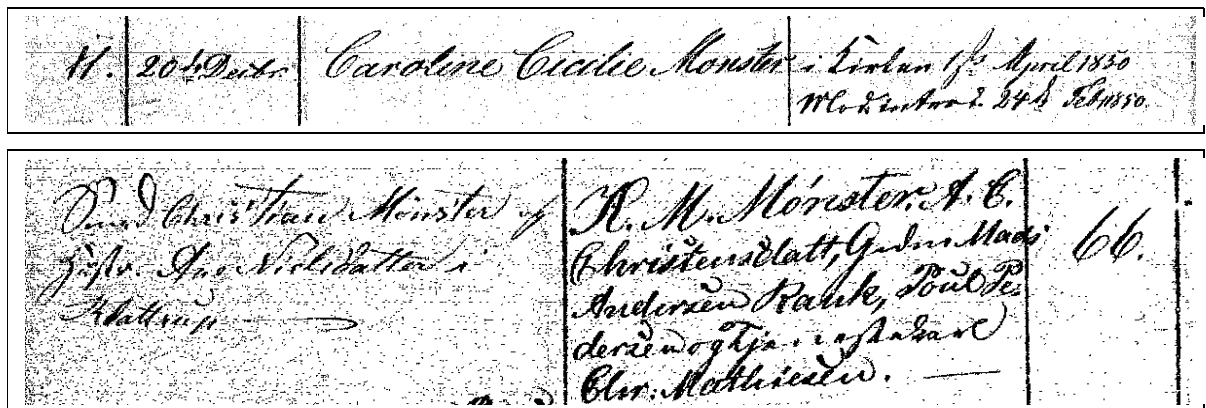
Så kan man jo mene, at vi bare kunne have søgt på Søren Pedersen i hele Randers amt for 1880 og så sparet at finde faderskabssagen. Det er på sin vis da også rigtigt nok, men i faderskabssagen oplyses jo flere detaljer om Søren Pedersen, så vi nu ved, at vi har fundet den rigtige. Han er gift, han er gift lige før faderskabssagen kom for, alderen passer fint, og familien bor på netop det sted, der er oplyst i faderskabssagen. Og så fik vi jo også oplyst hans løn - en vidunderlig detalje.

Markus Sørensen, der er født omk. 1877 i Gassum sogn, ser ud til at være konens uægte søn før ægteskabet.

Nu er det en let sag at finde Søren Pedersens dåb i Hem sogns kirkebog i 1851.

Hvor kom barnemoderen fra?

På grund af det markante efternavn, kan vi gennemse alle kirkebøgerne for Randers Amt omk. 29 år før 1878, dvs. omkring 1849, og så finder vi i Udbyneder sogns kirkebog:

En anden mulighed er at søge efter "Caroline %m_nster" i årgangene af folketællingerne for Randers Amt på www.dda.dda.dk, begyndende med 1880, så 1870 osv. Hun dukker op i Udbyneder Sogn i 1855.